

ANALIZA PODUZETNIČKE INOVATIVNOSTI NA PODRUČJU SJEVERNE HRVATSKE

ANALYSIS OF ENTREPRENEURIAL INNOVATION IN THE AREA OF NORTHERN CROATIA

Dinko PRIMORAC

Sveučilište Sjever

Odjel za poslovnu ekonomiju

104. brigade 3

42000 Varaždin

Primljeno / Received: 15. 2. 2020.

Prihvaćeno / Accepted: 30. 4. 2020.

Prethodno priopćenje

Preliminary report

UDK / UDC 658(497.5-17)

334:005.33(497.5-17)

005.591.6(497.5-17)

SAŽETAK

Inovativnost je jedna od najvažnijih kategorija poduzetničke orijentacije. U današnjem turbulentnom okruženju poduzeća ovise o inovativnosti kako bi se uhvatila u koštac s sve jačom konkurencijom i sve intenzivnijim promjenama na tržištu. Ovaj rad ukazuje na važnost inovativnosti kod malih i srednjih poduzetnika, te kroz provedeno empirijsko istraživanje analizira pojedine komponente inovativnosti u hrvatskom poduzetništvu. Fokus ovoga rada su poduzeća u sjevernim hrvatskim županijama. Stoga, kroz provedeno istraživanje se analiziraju njihove sličnosti i različitosti u području poslovne inovativnosti.

Ključne riječi: inovativnost, poduzetništvo, poduzetnička orijentacija

Keywords: innovation, entrepreneurship, entrepreneurial orientation

1. UVOD

Poduzetnička orijentacija manifestira se kroz dimenziju kojom poduzetnik teži prema preuzimanju rizika, implementiranju novih i inovativnih poslovnih rješenja, prepoznavanju prilika brže od konkurenata, intenzivnijem natjecateljskim duhu, te neovisnosti zaposlenika. Miller je postavio polazišta za istraživanje poduzetničke orijentacije, te je testira pomoću inovativnosti, proaktivnosti, i prema preuzimanju rizika od strane rukovodstva poduzeća¹. Uz navedene dimenzije poduzetničke orijentacije, u današnjem modernom poslovanju poduzeća, još su ključne i dimenzije kompetitivnosti i autonomije poslovanja.

Schumpeter je među prvima naglasio važnosti uloge inovativnosti u poduzetničkom procesu poslovanja². Definiranje inovacije u najširem smislu polazi od Schumpeterovog koncepta, a odnosi se na traženje kreativnih ili novih rješenja, uključujući razvoj i unapređenje proizvoda i usluga, tržišta, administrativnih tehnika i tehnologija, kao i primjene u strategiji, organiziranju i suočavanju s konkurentima³. Inovativnost odražava tendenciju poduzeća u bavljenju i podržavanju novih ideja i noviteta, eksperimentiranja i kreativnog poticanja koji može rezultirati novim proizvodima, uslugama ili tehnološkim unapređenjima⁴. U modernom poslovanju sve više dolazi do izražaja i tehnološka inovativnost,

¹ Miller D.,(1983), Correlates of Entrepreneurship in Three Tips of Firms, Management Science, Vol. 29

² Lumpkin G.T., Dess G.G.,(1996), *Clarifying the Entrepreneurial Orientation Conduct and Linking it to Performance*, Academy of Management Review, Vol. 21, No. 1, str. 142

³ Antoncic B., Hisrich R.D., (2001), *Intrapreneurship: Construct refinement and cross-cultural validation*, Journal of Business Venturing, Vol. 16, No. 5, str. 499

⁴ Lumpkin G.T., Dess G.G.,(1996), *Clarifying the Entrepreneurial Orientation Conduct and Linking it to Perfor-*

a koja se manifestira kroz nove tehnologije u poslovanju, novim procesima i novim tehnologijama. Neki autori u svoja razmatranja inovativnosti ne uključuju tehnološki aspekt, dok drugi istražuju tehnološku razinu inovativnosti kroz pitanja o intenzitetu naglašavanja tehnološkog razvoja i nastojanja izgradnje reputacije o praćenju novih tehnologija⁵.

Pojedini autori naglašavaju kako kod mnogih poduzeća viša razina inovativnosti podrazumijeva i veći rizik, međutim, u stvarnosti je veza znatno kompleksnija⁶. Naime, prema aktualnim istraživanjima poslovni rizik se povećava kada poduzeće ignorira prilike za razvoj novih proizvoda i usluga, te malo ili uopće ne inovira. Poduzeća koja ne ulažu u inovacije i razvoj izložena su većem riziku neuočavanja promjena na tržištu. Međutim, poduzeća koja ulažu značajna sredstva kako bi pronašli pronaci revolucionarne inovacije, koje kreiraju nova tržišta i redefiniiraju industriju, također se izlažu značajnom riziku.

Potrebno je naglasiti kako inovacija nije invencija tj. neko novo revolucionarno otkriće.⁷ Naime, invencija je prethodnica inovacije, ona je rezultat istraživačke aktivnosti, te se obično pojavljuje kao ideja, skica za nove proizvode, procese, usluge itd. Primarni fokus poduzetničke tj. poslovne inovacije nije znanje nego ekonomski učinak i poduzetnički boljitak. Inovacija može biti novi proizvod ili usluga, administrativni sustav ili novi plan, te program koji se odnosi na zaposlenike poduzeća. Inovacija se može promatrati kao invencija samo u trenutku kada je plasirano na tržištu ili prvi put promijenjen proizvodni proces.⁸ Inovacija je dizajn i razvoj nečeg novog, nepoznatog i nepostojećeg, a koje će uspostaviti novu konfiguraciju među starim, poznatim i postojećim elementima.⁹ Inovacija je promjena kreativnosti, a često uključuje koordiniranu aktivnost nekoliko grupa ljudi kako bi razvili nešto novo i korisno u funkciji ostvarenja organizacijskih ciljeva.¹⁰

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Mjerni instrument ovoga istraživanja tj. anketni upitnik se sastojao od skupa pitanja na koja su ispitanici; vlasnici, članovi uprave poduzeća, članovi nadzornog odbora poduzeća, te menadžeri više i srednje razine, odgovarali i izražavali svoje slaganje ili neslaganje s navedenim tvrdnjama. U anketnom upitniku najviše se koristila Likertova mjerna ljestvica s pet stupnjeva. Tvrdnje korištene u pojedinim mjernim ljestvicama su ili originalno razvijene za potrebe ovoga rada, ili prerađene i prilagođene iz već postojećih mjernih ljestvica koje se mogu naći u dosadašnjim znanstvenim istraživanjima.

Anketni upitnik je, u svom prvom dijelu, sadržavao opće podatke o ispitaniku, opće podatke o poduzeću, te podatke o tržištu na kojemu poduzeće djeluje. Drugi dio anketnog upitnika sadržavao je pitanja vezana uz poduzetničku orijentaciju tj. inovativnost kao dio poduzetničke orijentacije. Empirijsko istraživanje je provedeno na tri uzorka. Uzorak je definiran kao područje određene županije na kojemu su se anketirali ispitanici, odnosno uzorci su Koprivničko – križevačka, Varaždinska i Međimurska županija. Poduzeća koja su analizirana kroz ovo istraživanje su izabrana slučajnim odabirom. Međutim, važno je naglasiti da su za istraživanje birana samo mala i srednja poduzeća, a velika su isključena iz istraživanja.

mance, Academy of Management Review, Vol. 21, No. 1, str. 142

⁵ Zahra S.A, Covin J.G.,(1993), *Business strategy, technology policy and firm performance*, Strategic Management Journal, Vol. 14, No. 6, str. 452

⁶ Morris M.H., Kuratko D.F., (2001), *Corporate Entrepreneurship: Entrepreneurial Development within Organizations*, Thomson South-Western, Mason, Ohio, str. 42-43

⁷ Drucker P.,(1964), *Managing for results*, HarperCollins Publishers, New York, str. 148

⁸ Utterback J.M.,(1971), *The Process of Technological Innovation Within the Firm*, Academy of Management Journal, Vol. 14, No. 1, str. 77.; 2) Lee L.T., Sukoco B.M., (2007), *The Effects of Entrepreneurial Orientation and Knowledge Management Capability on Organizational Effectiveness in Taiwan: The Moderating Role of Social Capital*, International Journal of Management, Vol. 24. No. 3., str. 551

⁹ Drucker P., (1964), *Managing for results*, HarperCollins Publishers, New York, str. 147

¹⁰ Khandwalla P.N., (2006), *Tools for Enhancing Innovativeness in Enterprises*, The Journal for Decision Makers, Vol. 31., No. 1., str. 2

Tijekom analize podataka primijenjene su metode deskriptivne statistike, metode inferencijalne statistike, te odabrane metode multivarijatne analize¹¹. Metode deskriptivne statistike korištene su u svrhu izračuna osnovnih deskriptivno-analitičkih veličina odnosno parametara kao što su; aritmetička sredina, mod, medijan. Također, u istraživanju se koristila mjera disperzije, odnosno standardna devijacija, te mjera asimetrije. Vrijednosti nominalnih varijabli prikazane su i kroz apsolutne i relativne frekvencije, tj. postotke.

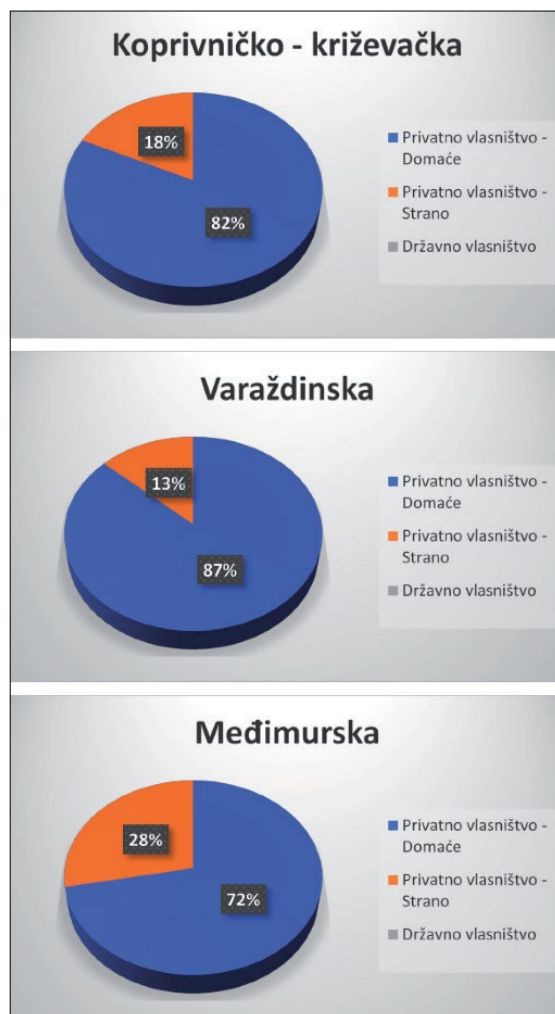
3. ANALIZA ISTRAŽIVANJA

U prvom dijelu istraživanja analizirani su opći podaci ispitanika. Stoga, u sljedećim tablicama i grafikonima prikazana je, za svaku istraživanu županiju posebno, analiza poduzeća prema strukturi vlasništva, prosječnom broju zaposlenih, te tržištu na kojem poduzeće djeluje

Analizira li se struktura vlasništva vidljivo je da se, u sve tri analizirane županije, anketirana poduzeća nalaze u pretežnom privatnom vlasništvu, pri čemu nema niti jednog poduzeća u državnom vlasništvu. Uzorak iz Koprivničko – križevačke županije je sačinjen od 82 posto poduzeća u privatnom domaćem vlasništvu, te 18 posto poduzeća u privatnom stranom vlasništvu. U uzorku iz Varaždinske županije nalazi se 87 posto poduzeća u privatnom domaćem vlasništvu, te 13 posto poduzeća u privatnom stranom vlasništvu. U uzorku iz Međimurske županije nalazi se 72 posto poduzeća u privatnom domaćem vlasništvu, te 28 posto poduzeća u privatnom stranom vlasništvu. Iz navedenog se vidi da su poduzeća u sjevernoj Hrvatskoj i dalje u većinskom privatnom vlasništvu, iako je sve učestaliji ulaz stranog kapitala tj. investicija stranih ulagača u pretežno industrijska postrojenja.

Struktura anketiranih poduzeća, prema prosječnom broju zaposlenih, slična je u uzorku poduzeća iz sve tri promatrane županije. Iz Tablice 1., vidljivo je da najveći dio anketiranih poduzeća zapošljava do 49 radnika; 69,5 posto u Varaždinskoj županiji, 73,8 posto u Koprivničko – križevačkoj županiji, a 63,8 posto u Međimurskoj županiji. Iako je uobičajeno da mala i srednja poduzeća imaju ispod 100 zaposlenih, kroz ovo istraživanje vidimo da samo nekolicina ispitanika zapošljava iznad 100 radnika, a nitko od njih ne zapošljava više od 250 radnika.

Zanimljivo je primijetiti da najveći dio poduzeća, u sve tri županije, posluje na nacionalnom tržištu. Tako oko malo više od polovice anketiranih poduzeća iz Varaždinske županije posluje na nacionalnom tržištu, 29 posto na regionalnom tržištu, dok najmanji dio ispitanika posluje na međunarodnom tržištu.

Grafikon 1. Vlasnička struktura anketiranih poduzeća u pojedinoj županiji

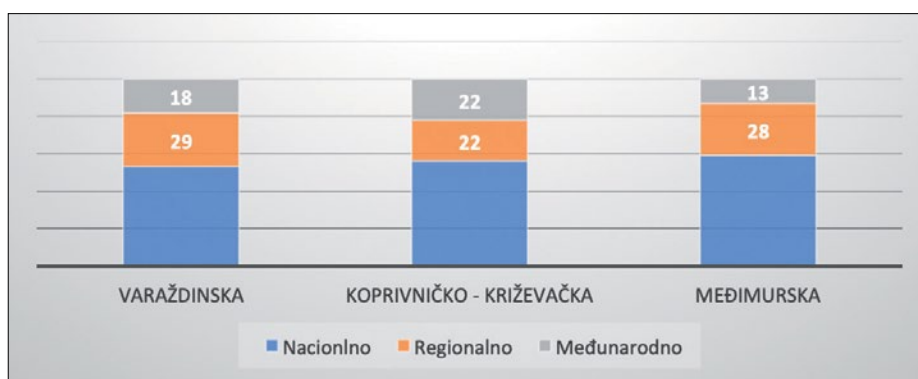
Izvor: Istraživanje autora

¹¹ Za analizu podataka dobivenih iz provedenog istraživanja korišten je statistički program SPSS20.

Broj zaposlenih	Varaždinska	Koprivničko-križevačka	Međimurska
	% frekvencija	% frekvencija	% frekvencija
1 do 49	69,5	73,8	63,8
50 do 99	28,4	22,9	32,1
100 do 249	2,1	3,3	4,1
250 do 499	0	0	0
500 i više	0	0	0

Tablica 1. Struktura poduzeća s obzirom na prosječan broj zaposlenih

Izvor: Istraživanje autora

Grafikon

2. Struktura poduzeća s obzirom na tržište

Izvor: Istraživanje autora

U uzorku poduzeća iz Koprivničko – križevačke županije najveći dio poduzeća posluje na nacionalnom tržištu (56%), zatim slijede poduzeća koja posluje na regionalnom tržištu (22%), dok 22% također posluje na međunarodnom tržištu. Najveći broj poduzeća iz Međimurske županije djeluje na nacionalnom tržištu (59%), zatim slijede poduzeća koja posluje na regionalnom tržištu (28%), a na međunarodnom tržištu posluje svega 13 posto anketiranih poduzeća.

Kroz analizu dobivenih podataka istraživanja uvidamo da većina ispitanika, iz sve tri analizirane županije, smatra da je inovativnosti važan faktor u poslovanju poduzeća. Važno je uvidjeti da iz sve tri županije odgovor ispitanika, koji smatraju inovativnost važnim faktorom rasta poduzeća, prelazi 90%. Navedenu tvrdnju potvrđuje i Hi-kvadrant test. Naime, Hi-kvadrant nije značajan (0,456) jer je empirijska razina signifikantnosti (0,78963) znatno iznad teorijske (Tablica 3).

Kroz analizu sljedećih tablica (Tablica 4, 5 i 6) od ispitanika se tražilo da ocijene koliko pojedina tvrdnja opisuje poslovnu praksu njihovog poduzeća, i to na skali od 1 do 5. Većina se poduzeća iz Varaždinske županije slaže s tvrdnjom da poduzeće potiče zaposlenike da razmišljaju inovativno (aritmetička sredina 4,23). Međutim, zanimljivo je primijetiti kako niti jedan ispitanik navedenoj tvrdnji nije pridao vrijednost jedan. Nadalje, ispitanici iz Varaždinske županije su spremna isprobati nove metode rada / poslovanja (aritmetička sredina 3,87).

Tablica 2. Inovativnost kao faktor budućeg rasta poduzeća

ŽUPANIJA	Da (%)	Ne (%)
Varaždinska	92,3	7,7
Koprivničko-Križevačka	90,6	9,4
Međimurska	91,1	8,9

Izvor: Istraživanje autora

Tablica 3. Hi-kvadrat test; inovativnosti kao faktora budućeg rasta poduzeća

	Vrijednost	s.s.	p- vrijednost
Pearson Hi-kvadrat	0,456	2	0,78963
Likelihood Ratio	0,468216	2	0,7843
Linear-by-Linear Association	0,124561	1	0,714762

Izvor: Istraživanje autora

Tablica 4. Deskriptivna analiza inovativnih karakteristika poduzeća u Varaždinskoj županiji

Min	Max	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Koeficijent asimetrije
Poduzeće stavlja naglasak na istraživanje i razvoj u svom poslovanju				
1	5	3,05	1,270	-0,222
Poduzeće uvodi nove metode proizvodnje / poslovanja				
1	5	3,87	1,034	-0,643
Poduzeće uvodi promjene u proizvodnim linijama / uslugama				
1	5	3,28	1,035	-0,113
Poduzeće potiče zaposlenike da razmišljaju inovativno				
2	5	4,23	0,863	-0,423

Izvor: Istraživanje autora

Tablica 5. Deskriptivna analiza inovativnih karakteristika poduzeća u Koprivničko - križevačkoj županiji

Min	Max	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Koeficijent asimetrije
Poduzeće stavlja naglasak na istraživanje i razvoj u svom poslovanju				
1	4	2,76	0,822	0,223
Poduzeće uvodi nove metode proizvodnje / poslovanja				
1	5	3,45	0,802	-0,112
Poduzeće uvodi promjene u proizvodnim linijama / uslugama				
1	5	2,88	0,808	0,229
Poduzeće potiče zaposlenike da razmišljaju inovativno				
1	5	3,77	0,863	-0,290

Izvor: Istraživanje autora

Tablica 6. Deskriptivna analiza inovativnih karakteristika poduzeća u Međimurskoj županiji

Min	Max	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Koeficijent asimetrije
Poduzeće stavlja naglasak na istraživanje i razvoj u svom poslovanju				
1	4	2,83	0,798	0,276
Poduzeće uvodi nove metode proizvodnje / poslovanja				
1	5	2,98	0,684	0,303
Poduzeće uvodi promjene u proizvodnim linijama / uslugama				
1	5	3,98	0,775	-0,246
Poduzeće potiče zaposlenike da razmišljaju inovativno				
1	5	3,03	0,659	-0,615

Izvor: Istraživanje autora

Najveći broj ispitanika iz Koprivničko – križevačke županije (Tablica 5) složio se s tvrdnjom o inovativnom razmišljanju zaposlenika, ali je vrlo nizak rezultat ispitanika o njihovoj percepciji o ulaganju poduzeća u istraživanje i razvoj (aritmetička sredina 2,76).

Kod analize Međimurske županije (Tablica 6) možemo zapaziti kako najmanji broj ispitanika, ako uspoređujemo sve tri županije, smatra da poduzeće potiče zaposlenike za inovativno razmišljanje (aritmetička sredina 3,03). Međutim, u ovoj županiji značajan broj ispitanika (aritmetička sredina 3,98) smatra kako poduzeće uvodi promjene u svojim proizvodnim linijama i/ili uslugama poslovanja.

Nakon deskriptivne analize inovativnih karakteristika poduzeća u sve tri analizirane županije usporedit ćemo dobivene rezultate. Najniža prosječna ocjena u sva tri uzorka je dana za tvrdnju da poduzeća stavljaju naglasak na istraživanje i razvoj u svom poslovanju. Također, utvrđeno je da poduzeća, iz sve tri analizirane županije, općenito nemaju negativan stav prema inovativnim aktivnostima. Ispitanici su dali visoke prosječne ocjene tvrdnjama da poduzeće potiče zaposlenike da razmišljaju i ponašaju se na nov i originalan način.

Tablica 7. ANOVA; razlike i sličnosti u inovativnim karakteristikama između poduzeća

	Zbroj kvadrata	s.s.	Sredina kvadrata	F - omjer	p-vrijednost
Poduzeće stavlja naglasak na istraživanje i razvoj					
Između grupa	2,377	2,0	1,188	1,237	0,292
Unutar grupa	295,919	308,0	0,961		
Ukupno	298,296	310,0			
Poduzeće uvodi nove metode proizvodnje / poslovanja					
Između grupa	43,577	2,0	21,789	29,041	0,000
Unutar grupa	231,085	308,0	0,750		
Ukupno	274,662	310,0			
Poduzeće uvodi promjene u proizvodnim linijama / uslugama					
Između grupa	16,544	2,0	8,272	10,868	0,000
Unutar grupa	234,446	308,0	0,761		
Ukupno	250,990	310,0			
Poduzeće potiče zaposlenike da razmišljaju inovativno					
Između grupa	10,083	2,0	5,041	7,300	0,001
Unutar grupa	212,702	308,0	0,691		
Ukupno	222,785	310,0			

Izvor: Istraživanje autora

U tablici 8. analizira se uvođenje barem jedne inovacija u poslovanju poduzeća. Od anketirana ispitanika u Varaždinskoj županiji njih 50,4 posto je uvelo barem jednu manje ili više radikalnu inovaciju u svom poslovanju. U Koprivničko – križevačkoj županiji barem jednu inovaciju uvelo je 77,2 posto ispitanika, dok je u uzorku iz Međimurske županije barem jednu inovaciju uvelo čak 69,8 posto ispitanika.

Kada promatramo izvore financiranja inovacija poduzeća, iz sve tri analizirane županije, ispitanici kombiniraju različite izvore financiranja ali u različitim omjerima. Kao najčešći izvor financiranja ispitanici navode vlastita sredstva i kredite banaka. Vrlo mali udio ispitanika i to u Međimurskoj županiji (1,6 posto), u Varaždinskoj županiji (2,8 posto), kao izvor financiranja koristi kredite dobavljača. Ipak, zanimljivo je primijetiti da u Koprivničko – križevačkoj županiji ovaj način financiranja inovacija u poslovanju prakticira čak 9,5 posto ispitanika. Financiranje inovacija putem leasinga u Varaždinskoj županiji prakticira 18 posto ispitanika, u Međimurskoj županiji 7,8 posto, dok u Koprivničko – križevačkoj županiji ovaj izvor financiranja koristi 10,2 posto ispitanika. Vidljivo je na najveći izvor financiranja dolazi od bankovnih kredita, te od vlastitih sredstva poduzeća.

Tablica 8. Postotak poduzeća koja su uvela barem jednu inovaciju u svom poslovanju

ŽUPANIJA	Da (%)	Ne (%)
Varaždinska	50,4	49,6
Koprivničko-križevačka	77,2	22,8
Međimurska	69,8	30,2

Izvor: Istraživanje autora

	Varaždinska %	Koprivničko - križevačka %	Međimurska %
Bankovni krediti	39,9	46,4	54,2
Krediti dobavljača	2,8	9,5	1,6
Vlastita sredstva poduzeća	26,6	22,2	28,9
Pozajmice fizičkih osoba	11,2	10,8	6,7
Leasing	18,0	10,2	7,8
Ostalo	1,5	0,9	0,8

Tablica 9. Izvori financiranja inovativnih aktivnosti

Izvor: Istraživanje autora

U tablici 10. analiziran je utjecaj inovacija na poduzeće mjereno skalom od 1 do 5, pri čemu ocjena jedan znači da inovacija nema nikakav utjecaj na određenu tvrdnju vezanu uz poslovanje poduzeća, a ocjena 5 da ima izrazito visok utjecaj. Ispitanici iz Koprivničko – križevačke županije su najviše rangirali tvrdnju da inovacije utječu na poboljšanje utjecaja na okoliš (aritmetička sredina 4,29). Zanimljivo je primijetiti da većina ispitanika iz Koprivničko – križevačke županije smatra da inovacije nemaju nikakvog utjecaja na porast proizvodnih kapaciteta (aritmetička sredina 2,15). Ispitanici iz Varaždinskoj županiji kao najvažnijim su rangirali utjecaj inovacija na zakonske regulative i poboljšanje utjecaja na okoliš, a najniže rangirani utjecaj inovacije je na porast proizvodnih kapaciteta (aritmetička sredina 2,25). S obzirom da je u Varaždinskoj županiji najčešća ocjena kod većine tvrdnji oko 3 može se zaključiti da ispitanici u Varaždinskoj županiji smatraju da uvedene inovacije imaju srednji utjecaj na poduzeće.

Tablica 10. Deskriptivna analiza utjecaja inovacija na poduzeće

	Min	Max	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Koeficijent asimetrije
Povećanje asortimana proizvoda i usluga					
Varaždinska	1	5	3,53	0,955	-0,686
Koprivničko – križevačka	1	5	2,84	1,012	0,706
Međimurska	2	4	2,56	0,594	1,017
Porast tržišnog udjela					
Varaždinska	2	5	3,55	0,913	-0,799
Koprivničko – križevačka	1	5	3,67	0,673	-0,395
Međimurska	2	4	3,22	0,526	0,208
Poboljšanje kvalitete proizvoda i usluga					
Varaždinska	1	5	3,77	1,043	-0,382
Koprivničko – križevačka	1	5	3,04	1,052	0,408
Međimurska	2	4	2,65	0,517	-0,260
Porast proizvodnih kapaciteta					
Varaždinska	1	4	2,25	1,268	0,239
Koprivničko – križevačka	1	4	2,15	1,017	0,470
Međimurska	2	4	2,18	0,625	0,167
Smanjenje troškova rada					
Varaždinska	1	5	2,89	0,959	0,136
Koprivničko – križevačka	2	5	2,78	0,822	0,213
Međimurska	2	4	2,98	0,518	-0,139

	Min	Max	Aritmetička sredina	Standardna devijacija	Koeficijent asimetrije
Poboljšanje utjecaja na okoliš					
Varaždinska	2	5	3,38	1,300	0,429
Koprivničko – križevačka	3	5	4,29	1,049	0,380
Međimurska	3	4	3,88	0,639	0,132
Zadovoljavanje zakonske regulative (razni standardi kao npr. ISO 9001)					
Varaždinska	2	5	3,88	1,472	0,258
Koprivničko – križevačka	2	5	4,05	1,218	-0,083
Međimurska	2	5	4,35	0,660	0,418

Izvor: Istraživanje autora

Ispitanici iz Međimurske županije u prosjeku smatraju da inovacije imaju nizak ili srednji utjecaj na poslovanje poduzeća. Navedeno možemo zaključiti jer su ispitanici za čak četiri tvrdnje dali odgovore gdje je aritmetička sredina niža od 3. Poduzeća iz Međimurske županije tako smatraju da inovacije imaju nizak utjecaj na povećanje asortimana poduzeća, na kvalitetu proizvoda i usluga, na porast proizvodnih kapaciteta. Srednji utjecaj inovacije imaju na porast tržišnog udjela i poboljšanja utjecaja na okoliš. Zanimljivo je primijetiti da niti jedna tvrdnja nije rangirana najnižim rangom.

4. ZAKLJUČAK

Znanstveni problem i predmet istraživanja ovoga rada odnosi se na poduzetničku orijentaciju, a posebno na poduzetničku inovativnost. Zbog utjecaja poduzetničke orijentacije na poduzetnika, a time i na poduzeće kojim poduzetnik upravlja, u ovome se radu analizira kako poduzetnička inovativnost može utjecati na poslovanje poduzeća. Nakon što su se kroz znanstvenu i stručnu literaturu identificirale važnosti poduzetničke inovativnosti izvesti ćemo osnovne zaključke iz provedenog empirijskog istraživanja, a koje je se provelo na području tri županije u republici Hrvatskoj; Varaždinskoj, Koprivničko – križevačkoj i Međimurskoj.

Kroz analizu pojedinih segmenata inovativnih karakteristika poduzeća uviđamo da su odgovori ispitanika, iz sve tri analizirane županije, općenito takvi da nemaju negativan stav prema inovativnim aktivnostima. Također, vidimo da su ispitanici dali visoke prosječne ocjene tvrdnjama da poduzeće potiče zaposlenike da razmišljaju i ponašaju se na nov i originalan način, a što se odražava direktno na njih kao zaposlenike. Nadalje, vidljivo je da poduzetnici kroz svoje upravljanje uvode nove metode proizvodnje i/ili poslovanja, a sve s ciljem da bi ostalo konkurentno u današnjem turbulentnom poslovnom okruženju.

Vrlo je važno naglasiti kako se poduzetnici svakodnevno bore s sve većom konkurencijom i sve rigoroznijim zakonodavnim okvirima, pa ne iznenađuje dobiveni rezultat istraživanja. Naime, uviđamo kako sve veća međunarodna ekološka osviještenost zahtjeva od poduzeća značajna ulaganja kako bi zadovoljio nove regulative i nove svjetske standarde, pa stoga ne čudi visoka aritmetička sredina odgovora o poboljšanju utjecaja na okoliš i zadovoljenju zakonskih regulativa.

Kroz istraživanje je nedvojbeno utvrđeno kako ispitanici smatraju inovativnost vrlo važnim faktorom rasta svoga poduzeća. U provedenom istraživanju je postavljeno pitanje o uvođenju barem jedne inovativnosti u poslovanju, te je kroz analizu rezultata utvrđeno kako je barem 50% ispitanika odgovorilo da se susrelo s uvođenjem inovativnog sadržaja u svojim poduzećima. Možemo zaključiti kako su ispitanici svjesni da je samo s inovativnim poslovanjem i s praćenjem svjetskih trendova moguće ostati konkurentan na tržištu, te da su poduzetnici u sjevernoj Hrvatskoj počeli mijenjati način svoga poslovanja prema novim svjetskim standardima poslovanja.

LITERATURA

1. Antoncic B., Hisrich R.D., (2001), *Intrapreneurship: Construct refinement and cross-cultural validation*, Journal of Business Venturing, Vol. 16, No. 5
2. Drucker P., (1964), *Managing for results*, HarperCollins Publishers, New York
3. Khandwalla P.N., (2006), *Tools for Enhancing Innovativeness in Enterprises*, The Journal for Decision Makers, Vol. 31., No. 1.
4. Lee L.T., Sukoco B.M., (2007), *The Effects of Entrepreneurial Orientation and Knowledge Management Capability on Organizational Effectiveness in Taiwan: The Moderating Role of Social Capital*, International Journal of Management, Vol. 24. No. 3.
5. Lumpkin G.T., Dess G.G., (1996), *Clarifying the Entrepreneurial Orientation Construct and Linking it to Performance*, Academy of Management Review, Vol. 21, No. 1.
6. Miller D., (1983), *Correlates of Entrepreneurship in Three Types of Firms*, Management Science, Vol. 29.
7. Morris M.H., Kuratko D.F., (2001), *Corporate Entrepreneurship: Entrepreneurial Development within Organizations*, Thomson South-Western, Mason, Ohio.
8. Zahra S.A, Covin J.G., (1993), *Business strategy, technology policy and firm performance*, Strategic Management journal, Vol. 14, No. 6.
9. Utterback J.M., (1971), *The Process of Technological Innovation Within the Firm*, Academy of Management Journal, Vol. 14, No. 1, str. 77.

SUMMARY

Innovation is one of the most important categories of entrepreneurial orientation. In today's turbulent entrepreneurial environment businesses depend on innovation to cope with the increasing competition and the ever-changing market. This paper points to the importance of innovation in small and medium-sized enterprises and through conducted empirical research analyzes the individual components of innovation in Croatian entrepreneurship. The focus of this paper is on enterprises in the northern Croatian regions. Therefore, the research analyzes their similarities and differences in the field of innovation.